

THƯ VIỆN
TỈNH SƠN LA

ĐC.89
C100D

DC7524

N NGHỆ DÂN GIAN VIỆT NAM

NGUYỄN XUÂN KÍNH (*Chủ biên*)
XUÂN KÍNH, PHAN LAN HƯƠNG (*Biên soạn*)

CA DAO NGƯỜI VIỆT

(Quyển 3)

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

ĐC. 23
C 100 D

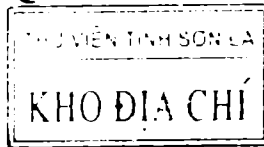
HỘI VĂN NGHỆ DÂN GIAN VIỆT NAM

NGUYỄN XUÂN KÍNH (Chủ biên)

NGUYỄN XUÂN KÍNH, PHAN LAN HƯƠNG (Biên soạn)

CA DAO NGƯỜI VIỆT

QUYỂN 3

7524

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

**DỰ ÁN CÔNG BỐ, PHỔ BIẾN
TÀI SẢN VĂN HÓA, VĂN NGHỆ DÂN GIAN
VIỆT NAM**

(E1, Ngõ 29, Tạ Quang Bửu - Bách Khoa - Hà Nội
Điện thoại: (043) 627 6439; Fax: (043) 627 6440
Email: duandangian@gmail.com)

BAN CHỈ ĐẠO

1. GS. TSKH. TÔ NGỌC THANH	<i>Trưởng ban</i>
2. ThS. HUỖNH VĨNH ÁI	<i>Phó Trưởng ban</i>
3. GS. TS. NGUYỄN XUÂN KÍNH	<i>Phó Trưởng ban</i>
4. TS. TRẦN HỮU SƠN	<i>Ủy viên</i>
5. Ông NGUYỄN KIỂM	<i>Ủy viên</i>
6. Nhà văn ĐỖ KIM CUÔNG	<i>Ủy viên</i>
7. ThS. VŨ CÔNG HỘI	<i>Ủy viên</i>
8. Nhà giáo NGUYỄN NGỌC QUANG	<i>Ủy viên</i>
9. TS. ĐOÀN THANH NÔ	<i>Ủy viên</i>
10. Ông TRƯƠNG THANH HÙNG	<i>Ủy viên</i>

GIÁM ĐỐC VĂN PHÒNG DỰ ÁN

TS. ĐOÀN THANH NÔ

Chịu trách nhiệm nội dung:

GS.TSKH. TÔ NGỌC THANH

Thẩm định:

HỘI ĐỒNG THẨM ĐỊNH BẢN THẢO

LỜI GIỚI THIỆU

Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam (VNDGVN) là một tổ chức chính trị xã hội nghề nghiệp, nằm trong khối Liên hiệp các Hội Văn học nghệ thuật Việt Nam.

Quyết định số 82/NV, ngày 01/03/1967 của Bộ Nội vụ thay mặt Chính phủ đã cho phép Hội Văn nghệ dân gian thành lập và hoạt động trên phạm vi toàn quốc và có mối liên hệ nghề nghiệp với các tổ chức khác ở trong nước và nước ngoài.

Tôn chỉ mục đích của Hội là **“Sưu tầm, nghiên cứu, phổ biến và truyền dạy vốn văn hóa - văn nghệ dân gian các tộc người Việt Nam”**. Trên cơ sở thành quả của các công việc trên, Hội là một trong những đội quân chủ lực góp phần bảo tồn và phát huy những giá trị văn hóa - văn nghệ mang đậm bản sắc dân tộc đã được ông cha ta sáng tạo và giữ gìn trong suốt mấy nghìn năm của lịch sử dân tộc.

Những giá trị sáng tạo đó thể hiện mối quan hệ của các tộc người Việt Nam với thiên nhiên thông qua các tri thức sản xuất nông nghiệp; với xã hội thông qua phong tục tập quán, hội xuân; với nhân sinh quan thông qua các nghi lễ vòng đời người; với vũ trụ và thế giới tự nhiên đã được siêu nhiên hóa thông qua các loại hình tín ngưỡng tôn giáo; với lý tưởng thẩm mỹ thông qua các sáng tạo văn học nghệ thuật. Ở mỗi tộc người Việt Nam, những lĩnh vực và hình thái văn hóa -

văn nghệ này lại được thể hiện trong một sắc thái riêng. Chính kho tàng văn hóa đa dạng đó là nội dung, là đối tượng hoạt động của hội viên Hội VNDGVN.

Sau gần 50 năm hoạt động, được sự lãnh đạo của Đảng và sự chăm sóc của Nhà nước, Hội VNDGVN đã lớn mạnh với trên 1.200 hội viên. Số công trình do hội viên của Hội đã hoàn thành lên đến 5.000 công trình, hiện đang được lưu giữ và bảo vệ tại Văn phòng Hội.

Được sự quan tâm của Ban Bí thư và Thủ tướng Chính phủ, Dự án “**Công bố và phổ biến tài sản văn hóa-văn nghệ dân gian các dân tộc Việt Nam**” đã được phê duyệt. Trong giai đoạn I (2008-2012), Dự án đã xuất bản 1.000 công trình, tác phẩm văn hóa - văn nghệ dân gian các dân tộc; Giai đoạn II (2013-2017) Dự án sẽ tiếp tục công bố thêm 1.500 công trình nữa.

Hy vọng, các xuất bản phẩm của Dự án sẽ cung cấp cho bạn đọc trong và ngoài nước một bộ sách mang tính chất bách khoa thư về các sắc màu văn hóa của các tộc người Việt Nam, phục vụ thiết thực vào việc tra cứu, mở rộng hiểu biết của bạn đọc về truyền thống văn hóa giàu có và độc đáo đó; góp phần xây dựng nền “văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”.

Trong quá trình thực hiện nhiệm vụ, Dự án mong nhận được ý kiến chi bảo kịp thời của bạn đọc gần xa.

Xin chân thành cảm ơn!

Trưởng Ban chỉ đạo thực hiện Dự án
GS.TSKH. TÔ NGỌC THANH

BẢNG CHỮ TẮT

I

1. ANPT	An Nam phong thổ thoại
2. CDBĐ	Ca dao Bình Định
3. CDHN	Ca dao ngân ngữ Hà Nội
4. CDNB	Ca dao dân ca Nam Bộ
5. CDNĐ	Ca dao nhi đồng
6. CDNK	Ca dao dân ca Nam Kỳ lục tỉnh
7. CDTCM	Ca dao Việt Nam trước Cách mạng
8. CDTH	Ca dao sưu tầm ở Thanh Hoá
9. CHG	Câu hát góp
10. CVPĐ	Cổ Việt phong dao
11. DCBTT	Dân ca Bình Trị Thiên
12. DCNTB I	Dân ca miền Nam Trung Bộ, tập I
13. DCNTB II	Dân ca miền Nam Trung Bộ, tập II
14. DCTH	Dân ca Thanh Hóa
15. ĐNQT	Đại Nam quốc túy
16. HGPT	Hát gheo (dân ca Phú Thọ)

17. HGVP	Hát gheo (dân ca Vĩnh Phú)
18. HHĐN	Hương hoa đất nước
19. HMN	Hồ miền Nam
20. HPV	Hát phường vải
21. HT	Hợp tuyển thơ văn Việt Nam. Văn học dân gian
22. HX	Hát xoan
23. KSK	Khẩu sử kí
24. LHCD	Lí hạng ca dao
25. NASL I	Nam âm sự loại, quyển I
26. NASL II	Nam âm sự loại, quyển II
27. NASL III	Nam âm sự loại, quyển III
28. NASL IV	Nam âm sự loại, quyển IV
29. NGCK	Nam giao cổ kim lí hạng ca dao chú giải
30. NNPD	Ngạn ngữ phong dao
31. NPGT	Nam phong giải trào
32. NPNN	Nam phong nữ ngạn thi
33. NQPN	Nam quốc phương ngôn tục ngữ bị lục
34. PDCD	Phong dao, ca dao, phương ngôn, tục ngữ
35. PTK	Phỏng thi kinh quốc phong
36. QHBN	Dân ca quan họ Bắc Ninh
37. QPHT	Quốc phong thi hợp thái

38. TCBD I	Thi ca bình dân Việt Nam, tập I
39. TCBD II	Thi ca bình dân Việt Nam, tập II
40. TCBD III	Thi ca bình dân Việt Nam, tập III
41. TCBD IV	Thi ca bình dân Việt Nam, tập IV
42. TCDG	Thơ ca dân gian Việt Nam chọn lọc
43. TCH	Trẻ con hát, trẻ con chơi
44. TCPK	Thơ ca dân gian Phú Khánh
45. THĐQ	Tiếng hát đồng quê
46. THQP	Thanh Hóa quan phong
47. TNCD	Tục ngữ ca dao
48. TNPĐ I	Tục ngữ phong dao, tập I
49. TNPĐ II	Tục ngữ phong dao, tập II
50. VNP ₁ I	Tục ngữ và dân ca Việt Nam, xuất bản lần
thứ nhất, tập I
51. VNP ₁ II	Tục ngữ và dân ca Việt Nam, xuất bản
lần thứ nhất, tập II
52. VNP ₇	Tục ngữ ca dao dân ca Việt Nam, xuất
bản lần thứ bảy
53. VNPS	Việt Nam phong sử

II

bđm	bản đánh máy
BK	Bản khác

bk	bản khác
đd	đã dẫn
Kd	Khuyết danh
Nbs	Nhóm biên soạn
Nxb	Nhà xuất bản
tlct	tài liệu chép tay
tr	trang
TVHN	Thư viện Viện Nghiên cứu Hán nôm
TVQG	Thư viện Quốc gia
TVVH	Thư viện Viện Văn học
TVXH	Thư viện Viện Thông tin khoa học xã hội.
//	ở trong sách (hoặc tạp chí)

MỤC LỤC

Trang

BẢNG CHỮ TẮT	11
CA DAO NGƯỜI VIỆT (<i>Sắp xếp theo các chủ đề</i>) - (<i>Tiếp theo</i>)	15
III. Lao động và nghề nghiệp (<i>Tiếp theo</i>)	
8. Học trò, đi học, thi cử, đỗ đạt, vợ người học trò	17
9. Đi lính, người lính, vợ lính	49
10. Những người hành nghề và các hiện tượng thuộc phạm vi tín ngưỡng, tôn giáo, mê tín. Quan niệm dân gian về tín ngưỡng, tôn giáo, mê tín ⁽¹⁾	84
V. Sinh hoạt văn hoá, văn nghệ	111
1. Vui tết, hội hè đình đám, vật võ	111
2. Cưới xin	128
3. Các hình thức văn nghệ: đàn, hát, hò, đánh trống, thổi kèn,...	132
4. Quan niệm, tri thức dân gian về văn nghệ	167

(1) Riêng chủ đề IV “Tình yêu lứa đôi” và Thư mục là nội dung được đề cập trong bốn cuốn của tập *Ca dao người Việt: Ca dao tình yêu lứa đôi*.

VI. Những lời bông đùa, khôi hài, giải trí	172
VII. Những nỗi khổ, những cảnh sống lầm than	218
VIII. Những thói hư tật xấu và các tệ nạn xã hội	287
IX. Kinh nghiệm sống và hành động	375
1. Ứng xử	375
2. Quan niệm về nhân cách, nhân đức, nhân nghĩa, sự biết ơn, tình nghĩa, sự thủy chung, phẩm chất anh hùng	392
3. Quan niệm về giá trị của lao động, sự cần cù	414
4. Lòng quyết tâm, sự kiên trì	420
5. Quan niệm về đồng tiền, của cải, giàu nghèo, sang hèn	425
6. Những kinh nghiệm khác	444
SUMMARY	503

NHÀ XUẤT BẢN KHOA HỌC XÃ HỘI

26 Lý Thường Kiệt - Hoàn Kiếm - Hà Nội

ĐT: 04.39719073 - Fax: 04.39719071

Website: <http://nxbkhh.vass.gov.vn>

Email: nxbkhh@gmail.com

Chi nhánh Nhà xuất bản Khoa học xã hội

57 Sương Nguyệt Ánh - Phường Bến Thành - Quận I - TP. Hồ Chí Minh

ĐT: 08.38394948 - Fax: 08.38394948

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS.TS. NGUYỄN XUÂN DŨNG

Biên tập: **LÊ KIM DUNG**
Sửa bài: **DƯƠNG PHƯƠNG ANH**
Biên tập kỹ thuật: **NGUYỄN THỊ THỦY**
Chế bản: **CTY TNHH ĐT & SX PHÚ SƠN**
Trình bày bìa: **CTY TNHH SX - TM HƯNG HÀ**

Đối tác liên kết:

HỘI VĂN NGHỆ DÂN GIÀN VIỆT NAM

CA ĐẠO NGƯỜI VIỆT - QUYỂN 3

In 2.000 cuốn, khổ 14,5x20,5cm, tại Công ty Trách nhiệm hữu hạn Mỹ thuật Hoàng Gia. Địa chỉ: 22/122 đường Láng, phường Thịnh Quang, Đống Đa, TP. Hà Nội

Số xác nhận đăng ký xuất bản: 54-2015/CXBIPH/09-02/KHXH

Số quyết định xuất bản: 54/QĐ - NXB KHXH

In xong và nộp lưu chiểu năm 2015.